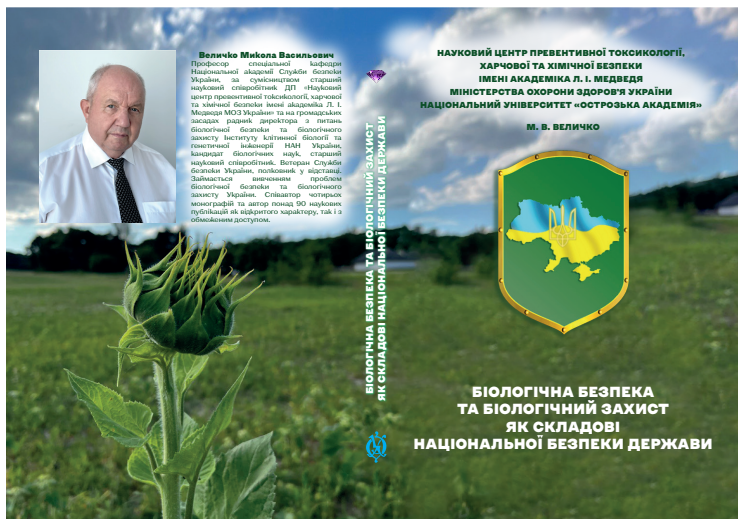

© Андрейчин М. А., 2024
УДК 614.4:349.6(049.32)
DOI 10.11603/1681-2727.2024.4.15011

М. А. Андрейчин

ВЕЛИЧКО М. В. БІОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА БІОЛОГІЧНИЙ ЗАХИСТ ЯК СКЛАДОВІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ / М. В. ВЕЛИЧКО ; ЕКОГІНТОКС МОЗ УКРАЇНИ ; НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ». – ЧЕРНІВЦІ : ДРУК АРТ, 2024. – 272 с.

Монографія написана на актуальну тему. У ній вперше висвітлено наявні системи біологічної безпеки і біологічного захисту в різних державах, тенденції щодо їх вдосконалення, роль у цьому Інтерполу та інформування правоохоронних органів. Особливий розділ присвячено аналізу теперішньої системи біологічної безпеки та біологічного захисту в Україні, шляхам удосконалення її з використанням міжнародного досвіду, врахуванням принципу «єдиного здоров'я» на період до 2025 року і рішення Ради національної безпеки та оборони від 15 жовтня 2021 року № 668, а також наступних постанов. Монографія написана в доступній формі, матеріал подано чітко та логічно, з належною аргументацією основних положень і висновків. Видання буде корисним для працівників Служби безпеки України, правоохоронних органів, студентів правових, природничих і медичних спеціальностей вищих навчальних закладів.

Ключові слова: біологічна безпека; біологічний захист; міжнародний досвід; Україна.

Ця монографія з огляду на сучасний спектр біологічних загроз національній безпеці України є важливою та своєчасною. Її актуальність полягає в тому, що з розвитком досліджень у галузі біотехнології, генетичної інженерії та синтетичної біології, впровадженням їх результатів у сучасне життя виникають суттєві загрози для національної безпеки України біологічного характеру внаслідок зростання можливостей вчинення суспільно небезпечних діянь із використанням існуючих природних і нових антропогенних біологічних агентів.

Міжнародний досвід правового регулювання відносин у сфері біологічної безпеки та біологічного захисту держави є важливим і провідним інструментом вирішення вказаних проблем для України. Варто зазначити, що автор монографії професор М. В. Величко належить до провідних вчених України у сфері біологічної безпеки та біологічного захисту, він є автором багатьох важливих праць на цю тему.

Необхідність наукових досліджень теоретичних, правових та організаційних аспектів функціонування міжнародних і національних систем біологічної безпеки й біологічного захисту держави, окремих провідних країн різних континентів, із метою використання їх позитивного досвіду при створенні відповідної системи в Україні, не викликає сумнівів. Із цим завданням автор монографії успішно справився.

Монографія складена зі вступу, трьох основних розділів, списку використаних джерел і додатків. У розділі 1 наведено сучасні дані про сутність, структуру та методологію аналізу понять біобезпека та біозахист держави, засоби запобігання й стримування антропогенних загроз біологічного характеру національній безпеці держави. Стисло висвітлено правозастосовну практику Європейського Союзу щодо відповідного ре-

гулювання свободи наукових медико-біологічних досліджень, а також просвітницької діяльності у сфері контролю за останніми.

Розділ 2 присвячений аналізу міжнародного досвіду у сфері біологічної безпеки та біологічного захисту держави. Зокрема, здійснено короткий ретроспективний огляд загроз біологічного характеру світовому агрокомплексу в другій половині XX – на початку XXI століття та стисло висвітлено теперішній стан біологічної безпеки й біологічного захисту у різних країнах. До переліку увійшли Німеччина, Великобританія, Франція, Данія, Ізраїль, Йорданія, Південно-Африканська республіка, Китай, Сінгапур, Австралія, США, Канада, Бразилія. Також висвітлено роль Інтерполу в міжнародній системі біологічної безпеки і біологічного захисту держав-членів та інформуванні правоохоронних органів.

У розділі 3 наведено основні дані про стан сучасної системи біологічної безпеки та біологічного захисту в Україні й подальше її вдосконалення з використанням міжнародного досвіду. Послідовно висвітлено завдання уповноваженого органу управління системою біобезпеки та біозахисту, відповідний закон, стратегію забезпечення біологічної безпеки та біологічного захисту за принципом «єдиного здоров'я» на період до 2025 року та прийняття в дію рішення Ради національної безпеки та оборони від 15 жовтня 2021 року № 668 «Про стратегію біобезпеки та біологічного захисту держави». Детально розглянуто суб'єкти забезпечення цих державних завдань. У кінці кожного розділу подано висновки та пропозиції, щоб полегшити сприйняття основних положень викладеного матеріалу, а також можливе вдосконалення роботи в цьому напрямку.

У монографії використано 377 сучасних джерел літератури й офіційних документів, що дало змогу автору достатньо повно висвітлити стан біобезпеки та біозахисту в Євросоюзі та 14 державах із різних континен-

тів, у тому числі в Україні. У додатках наведено дані про прийнятий на міжнародному рівні символ позначення біологічної безпеки; додаткові заходи захисту під час роботи в лабораторіях та установах, де здійснюються експерименти на лабораторних тваринах із використанням НБА; додаткові зусилля при виконанні робіт у галузі біотехнологій, наприклад на біореакторах і сепараторах.

Загалом монографія не тільки відповідає цілям і завданням Стратегії забезпечення біологічної безпеки та біологічного захисту за принципом «єдине здоров'я» на період до 2025 року, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р., але й містить нові дані, які буде доцільно врахувати в Концепції на наступні роки. Викладаний матеріал характеризується актуальністю, чіткою логічною послідовністю, науковістю й об'єктивністю. Книга підготовлена на основі ретельного аналізу нормативно-правових баз України та багатьох зарубіжних держав, а також узагальненого досвіду провідних науковців, що досліджують проблеми забезпечення зазначеної сфери. Зміст роботи відповідає її назві.

Книга написана в доступній формі, викладена логічно та послідовно з аргументацією основних положень і висновків. Рівень представлених висновків і рекомендацій до застосування результатів дослідження підтверджуються використанням автором значної кількості наукових джерел, аналітичних матеріалів та нормативно-правових документів.

Підготовлене видання буде корисним для науковців, здобувачів вищої освіти та слухачів Національної академії Служби безпеки України, відповідних категорій правоохоронних органів, студентів правових, природничих і медичних спеціальностей вищих навчальних закладів та працівників причетних галузей народного господарства України.

*Академік НАМН України, професор М. А. Андрейчин
(м. Тернопіль).*

VELYCHKO M. V. BIOLOGICAL SAFETY AND BIOLOGICAL PROTECTION AS COMPONENTS OF NATIONAL SECURITY / M. V. VELYCHKO ; ECOGINTOX OF THE MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE ; NATIONAL UNIVERSITY OF OSTROH ACADEMY. – CHERNIVTSI : DRUK ART, 2024. – 272 p.

M. A. Andreychyn

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

SUMMARY. The monograph is written on a relevant topic. For the first time, it describes the existing systems of biological security and biological protection in different countries, trends in their improvement, the role of Interpol in this regard and the information provided to law enforcement agencies. A separate section is devoted to the analysis of the current system of biological security and biological protection in Ukraine, ways to improve it using international experience, taking into account the principle of 'one health' for the period up to 2025 and the decision of the National Security and Defence Council of 15 October 2021 No. 668, as well as in the following terms. The monograph is written in an accessible form, the material is presented clearly and logically, with proper argumentation of the main

provisions and conclusions. The publication will be useful for employees of the Security Service of Ukraine, law enforcement agencies, students of law, natural sciences and medicine at higher education institutions.
Key words: *biological safety; biological protection; international experience; Ukraine.*

Відомості про автора:

Андрейчин Михайло Антонович – академік НАМН України, д. мед. наук, професор, завідувач кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними і венеричними хворобами Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського; e-mail: andreychyn@tdmu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0154-730X>

Information about the author:

Andreychyn M. A. – academician of NAMS of Ukraine, DSc (Medicine), Professor, the Head the Department of Infectious Diseases with Epidemiology, Dermatology and Venerology of I. Horbachevsky Ternopil National Medical University; e-mail: andreychyn@tdmu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0154-730X>

Конфлікт інтересів: немає.

Author has no conflict of interest to declare.

Отримано 11.11.2024 р.